

ORDET er frit

Mette Vaarst, Seniorforsker
ved Institut for Husdyr-
og Veterinærvidenskab

Køer er en oplagt del af grønne løsninger, hvis vi tænker i sammenhænge

- **VI HAR** brug for gentænkning, hører vi fra mange sider og mange steder i verden. Mad, transport, energi, landbrug, boliger. Det ses i lyset af en samlet miljø-krise, som inkluderer klima, natur og biodiversitet. Også i forhold til krige, konflikter og handel er der sket meget den seneste tid, som minder os om, at vi måske skal blive mere robuste. Kan vi finde løsninger, der skaber synergier mellem det hele?

MIT FORSKNINGSFELT HAR i mange år været landbrug med dyr. Dét er en stor omdrejningsakse i diskussionen: i det nordvestlige Europa har nogle grupper i samfundet nærmest været i masseflugt fra alt, hvad der kommer fra dyr, og især kvæg. Der er mange grunde til dét, og jeg vil blot gribe fat i ét aspekt: vores enormt traditionelle tankegang, som handler om mængder og specialisering. Når vi nævner dyrene, så er det allerede "produkterne", vi har i tankerne. Dét er ikke sært, for vi har i Danmark arbejdet hårdt og målrettet i flere hundrede år for at blive rigtig gode til effektivt at lave ensartede høj kvalitets-produkter, og

det er vi blevet virkelig gode til! Sig fjerkræ, og æg og grillkyllinger toner frem for vores indre blik. Sig gris, og vi tænker bacon. Sig køer, og vi tænker mælk og oksekød (og metan). Men dyrene er så meget mere – de er dyr, og de er bidragsydere til landbrugssystemer.

JEG HOLDER MIG til kvæg: de er udskældte nu, men de er jo også nogle fantastiske dyr, som i den grad bidrager til god, frugtbar jord, og til biodiversitet. Deres store, rolige kroppe kan give mennesker god sjælefred, og deres værdi i forhold til jord, planter og et sundt, balanceret og sammenhængende landbrug ligger tæt opad dét, som giver dem gode liv: De er græssere og skovdyr. De er meget mere end mælk og eksport-smør. Hvad med at tænke i retning af "min-

dre, men bedre" (måske endda "godt"), når vi tænker mælk og kød? Trine Krebs skrev forrige uge hér på siden om at drikke vand og spise mejeriprodukter! Det kunne netop tale ind i visioner om færre dyr og mindre mængder af mælk, men med større vægt på hvordan dyr kan være en værdi af, og have gode liv i vores landbrug.

ET ANDET MANTRA i debatten er at 'brødføde klodens befolkning'. Ja, men gør vi mon det bedst ved at slide på jord, dyr og ressourcer for at indgå for eksempel i globale markeder og systemer, hvor netop ineffektiv brug af ressourcer og madspild er hovedproblemer?

HVIS VI GENTÆNKER henimod land-

brugssystemer, som bidrager til biodiversitet og jordfrugtbarhed, og som inkluderer kvæg, der med deres fantastiske fysiologi kan leve af græs, kunne vi så måske også tænke i synergier, som løser andre dilemmaer? I mange årtier har vi for eksempel skilt kalve og køer ad lige efter kælvning, og tyrekalvene er nærmest blevet et uønsket restprodukt. Vi kunne også begynde at tænke over, hvilke racer, der bedst kan indgå i dén slags landbrug. Og vi kan spørge os selv om, hvilke landbrug, der er spændende og attraktive at udvikle og søge ind i for unge fremsynede mennesker? Hvordan indgår og trives mennesker i det hele taget i landbrug? Hvad med landdistrikterne, og det gode, meningsfulde og livlige liv på landet? Hvad med samspillet med den omgivende natur og biodiversiteten? Jeg tror, at vi samlet set kan få meget mere glæde af køerne og de andre dyr, end hvad store dele af det traditionelle landbrug har haft fokus på de sidste mange år.

- Gør vi mon det bedst ved at slide på jord, dyr og ressourcer for at indgå for eksempel i globale markeder og systemer, hvor netop ineffektiv brug af ressourcer og madspild er hovedproblemer?

Ordet er frit skrives af et fast panel

Trepartens papirregnskab

Af Gustav Garth-Grüner, næstformand i Bæredygtigt Landbrug, Sandbygaard, Sandbyvej 47, 4171 Glumsø

Aftalerne i Den grønne trepart betyder, at store landbrugsområder skal lægges under vand eller tilplantes med skov.

I mange år er der arbejdet på at udlægge vådområder. Men det er ikke rigtig lykket. Mange planlagte vådområder er tidligere blevet afvist, fordi det viste sig, at de ville lække for meget fosfor. Det betyder, at fosfor, der er et næringsstof, vil blive frigivet i store mængder og udlødt i vandmiljøet, når man vådlægger markerne.

Den udfordring har man nu løst ved et snuptag: Linjen om fosfor og fosforudledning er simpelthen taget ud af indberetningsskemaet. Det betyder, at der ikke længere skal analyseres for og indberettes, hvad et givet vådområde vil betyde for fosforudledningen i det omkringliggende miljø. Det er da en let løsning i et

Ugens læserbreve

LandbrugsAvisens debat redigeres af Landbrug&Fødevarers kommunikationsafdeling. Indlæg sendes til debat@lf.dk

Maksimal længde på debatindlæg er 2.500 tegn inkl. mellemrum. Vi forbeholder os ret til at forkorte indlæg

beregnet papirregnskab.

Det vil vise sig at være en katastrofe for vandmiljøet. Men det er der jo alligevel ingen, der vil opdage, da der aldrig måles hverken før eller efter der bliver lavet nye tiltag – indsatsvirkningerne beregnes nemlig, og resultaterne er nok allerede fastlagt på forhånd. Der er papirarbejde, når det er værst og sådanne metoder, er Bæredygtigt Landbrug imod – fordi de ikke bygger på faglighed.

Fjerne linje i skema

I udlandet fjerner man overjorden/muldlaget inden der vådlægges, for at skåne miljøet for fosforforurening. I Danmark fjerner man en linje i et skema og kommer øjensynligt langt lettere og billigere til målstregen.

Det lyder ofte i den offentlige debat, at det er landmanden, der er bagstræberisk med at få udlagt vådområder og plantet skov. Det har sin

forklaring: Dels er der mange landmænd, der har tilbudt deres jord – men venter på, at bureaukratiet skal gå sin gang, så projekterne kan udføres. Dels er det jo landmandens produktionsgrundlag, der er tale om. Det er ikke ligegyldigt for en landmand, hvor meget jord han kan råde over til fødevarerproduktionen. Det er ikke ligegyldigt for landmandens forpligtelser over for kreditforening og andre långivere.

På den måde betyder de store omlægninger voldsomt meget mere for landmanden – end for alle andre, der bare vil råde over andres ejendom. Det tager papirregnskabet heller ikke højde for – men det mærker landmanden både økonomisk i produktionen – og i sindet, når der skal arbejdes med så mange helt ufaglige forhold.

Dansk landbrug under pres: Ny vejledning truer produktiviteten

Af Nikolaj Schulz, chefjurist i Bæredygtigt Landbrug

Den nye vejledning om vådområder og naturlige vandstandsforhold kan få alvorlige konsekvenser for dansk landbrug. Bag ambitionerne om miljøbeskyttelse gemmer sig en række tiltag, der truer både landbrugets produktivitet og økonomi. Det er afgørende at fremhæve problemerne og pege på mere balancerede løsninger.

Som jeg ser det, er der følgende problemer: Vandstanden skal ned, ikke op. Effektiv afvanding er fundamentet for dansk landbrug. Den foreslåede hævnning af vandstanden i vandløb vil forårsage vandlidende marker og true produktionen. Dansk landbrug bygger på generationers arbejde med at sikre lavtliggende arealer, og dette må ikke undermineres. Løs-

ningen er styrket vedligeholdelse og oprensning af vandløb for at sikre lav vandstand og stabil fødevarerproduktion.

Kvælstofreduktion fylder uforholdsmæssigt meget i miljødebatten, selvom effekten er tvivlsomt dokumenteret. Samtidig overses væsentlige udfordringer som fosforudledning og spildevand fra kommunale anlæg. En velfabulanceret miljøindsats bør adressere disse kilder for at opnå reelle forbedringer uden at skade landbrugets konkurrenceevne.

Genforhandling

At tage produktiv jord permanent ud af drift uden mulighed for senere genforhandling er urimeligt. Kompensationen skal afspejle de reelle økonomiske tab og også tage højde for fremtidige ændringer i markedsforholdene. Kun gennem retfærdig kompensation kan landbruget fortsat bidrage til både fødevarerproduktion og klimamål.

Satellitbaseret overvågning og permanente servitutter skaber mistillid og lægger unødigt pres på landbruget. Landmændene skal have mulighed for at genoverveje jor-

dens brug efter kompensationsperioden, og kontrolsystemer bør forenkles og baseres på tillid frem for unødigt bureaukrati.

Nye teknologier

Dansk landbrug er allerede en frontløber i bæredygtighed og har gennemført betydelige reduktioner af klimaaftrykket med avancerede teknologier og præcisionslandbrug. Yderligere restriktioner risikerer at være både unødvendige og kontraproduktive. Politikerne bør støtte udvikling af nye teknologier og anerkende landbruget som en vigtig partner i klimaindsatsen.

Danmark har brug for en politik, der balancerer miljøhensyn med landbrugets økonomi og produktivitet. Det er muligt at beskytte miljøet uden at svække landbrugets konkurrenceevne. Med samarbejde og retfærdige vilkår kan dansk landbrug fortsætte som en stærk drivkraft i både klimaindsatsen og fødevarerproduktionen.